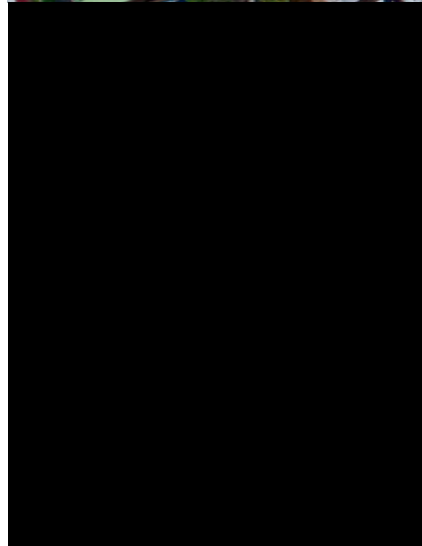

© Alejandro Arango

Que cada espai no sigui només un lloc ... sinó una experiència.

Gràcies a la seva dinàmica de creixement econòmic i social, des de fa molts anys els municipis de Bucaramanga, Floridablanca, Girón i Piedecuesta van deixar de ser ciutats petites i aïllades i es van integrar com un gran centre urbà de més d'un milió d'habitants denominat ÀREA METROPOLITANA DE BUCARAMANGA - AMB; motor de desenvolupament i puixança de Santander, un dels departaments més competitius de

Colòmbia.

Actualment, l'AMB és el lloc que concentra prop del 70% de la població urbana del Departament; una ciutat metropolitana que comparteix projectes vials, disposa d'una mateixa infraestructura en matèria de serveis públics, controla el seu transport en forma unificada, administra i preserva els seus recursos naturals de manera conjunta i planeja amb visió de futur el seu desenvolupament urbanístic.

Com a metròpoli, la qualificació de qualitat ambiental urbana es troba situada en el rang de MEDIA, a causa, en gran part, al dèficit quantitatiu i qualitatiu d'espai públic, reflectit en la manca i subutilització d'àrees per a la recreació passiva i activa: L'indicador d'espai públic efectiu a l'AMB és de 3,93 m² per habitant, molt distant de la meta proposada per l'Organització Mundial de la Salut - OMS, la qual estableix un valor de 15 m² per habitant.

Per tal raó, des de l'Alcaldia de Bucaramanga va sorgir la iniciativa anomenada "La pell de la democràcia", emmarcada dins el pla de desenvolupament municipal 2017-2019, i el propòsit és tornar a l'espai el sentit d'allò públic i de la construcció social.

L'estratègia preveu intervencions físiques que van des de la recuperació, connexió i generació d'espai públic de qualitat, que al seu torn siguin accessibles i segures per als ciutadans. Per això el municipi va generar el Pla Mestre d'Espai Públic; un instrument de planificació de segon ordre emmarcat en el Pla d'Ordenament Territorial i que proposa la sistematització, el reordenament i la generació d'espai públic al territori, buscant la qualificació de les condicions urbanes, la preservació i l'enfortiment de les zones suburbanes que garanteixin la qualitat de vida dels seus habitants. Com a resultat del pla, es genera un repte per la intervenció territorial suportat en línies estratègiques de gran impacte en la generació d'espai públic degudament connectat, que articula el territori en tots els seus àmbits a través de projectes que es deriven de les accions de major impacte .

Davant d'aquesta situació, i en virtut de les nostres competències com a entitat encarregada de programar i coordinar el desenvolupament harmònic i integrat de l'hàbitat urbà, per assolir la seva eficient administració en matèria ambiental, de mobilitat i de planificació, en funció del desenvolupament humà sostenible i l'ordenament territorial, hem projectat la nostra estratègia articulant una **visió metropolitana** de l'espai públic a les diferents línies missionals de la institució, com són la conservació dels boscos, l'aigua i l'aire net; la protecció de la fauna i la flora; la generació d'espais públics per a la integració ciutadana de nivell metropolità; la construcció i promoció d'infraestructura sostenible; la generació de connectivitat i mobilitat saludable, i la intel·ligència col·lectiva a partir del coneixement i la cultura metropolitana.

A partir d'aquests propòsits construïm la nostra gran aposta institucional: propendrir per la generació d'espais per a la vida ... la vida de la gent de la ciutat metropolitana. Vida per la conservació i preservació dels recursos naturals; vida saludable; vida feliç; vida de les pròximes generacions; vida de les empreses ambientalment amigables; vida col·lectiva i participativa, i vida de la innovació i la competitivitat.

La construcció i adequació de l'espai públic sorgeix com una prioritat estratègica, la qual té un alt impacte sobre el benestar i la vida comunitària de la població, a través de xarxes de vianants, cicle rutes i espais públics d'alta qualitat arquitectònica i urbana, garantint superfícies segures, accessibles i contínues que permetin la integritat, mobilització i un adequat aprofitament de tots els ciutadans, especialment aquells més vulnerables.

Des de l'Àrea Metropolitana de Bucaramanga, la manera com materialitzem el nostre propòsit, és a través de l'estratègia de **Retalls Urbans**, que apunta a crear, regenerar, restituir i / o habilitar àrees residuals urbanes del territori metropolità com a escenaris de vida, de cultura i d'educació ambiental, sota el lema 'Que cada espai no sigui només un lloc ... sinó una experiència'.

Pretenem llavors rehabilitar aquestes àrees públiques lliures a través del disseny inclusiu pel que fa a la seva forma, ús i connectivitat; subministrar vitalitat i utilitat a les àrees urbanes residuals; gestionar l'espai públic a través dels projectes ciutadans d'educació ambiental; generar intel·ligència col·lectiva al voltant de la sostenibilitat ambiental; així com promoure el manteniment i cura comunitari dels espais.

Partim del concepte de que ***L'Espai Públic*** ha d'estar lliure de barreres físiques, socials i econòmiques i integrat amb l'entorn immediat per fomentar el seu ús quotidià, manteniment i seguretat; que permet que la població segueixi interessada en la ciutat i la faci seva; promou la cohesió social; té una funció pedagògica essencial per a la democràcia i la transformació social; és fonamental per a la sostenibilitat del medi ambient i és el major dinamitzador i articulador de la gestió ambiental de la comunitat de l'entorn i dels projectes ciutadans d'educació ambiental.

Els pilars que sustenten aquesta iniciativa són:

? L'Àrea Urbana Residual: com a espai de vitalitat i utilitat d'espai públic existent en zones urbanes desenvolupades, per augmentar la seguretat i millorar la gestió. Les zones buides o residuals són adaptables per l'apropiació dels barris, habilitant per als projectes comunitaris.

? El Disseny: com a instrument per a la creació, regeneració i restitució d'espai públic i de l'exercici del dret de les persones a la llibertat d'expressió i l'empoderament cívica, tenint en compte les identitats físiques, culturals i socials que defineixen el lloc a través de la participació ciutadana. El procés de disseny de l'espai públic ha de ser coproduït amb els interessats i inclou identitats físiques, culturals i socials del lloc.

? La Cohesió social: com a instrument per a la revitalització de la comunitat a través de l'espai públic inclusiu, segur i accessible que promou el multiculturalisme com a lloc de convivència i tolerància, de la diferència i del conflicte, creant escenaris rics i vibrants des de la seva creació, fins a la seva gestió i manteniment. La creació d'espai públic de qualitat millora considerablement les condicions d'hàbitat en zones urbanes ja consolidades.

? La Cultura: com a instrument de la sostenibilitat del medi ambient a través de l'espai públic gestionat com a aula d'educació ambiental comunitària. El dret a la ciutat implica la corresponsabilitat dels ciutadans amb la protecció del medi ambient, i l'espai públic és el lloc on es pot aportar, amb més fermesa i massificació, en aquesta protecció.

Rodolfo Torres Puyana, arquitecte. Corresponsal del COAC a Bucaramanga, Colòmbia. Juny 2018.

Amb el suport d'AMB: Arquitecte Francisco Eugenio Jordà Serrano, enginyera industrial Sandra Yaneth Parada Hernández

Copyright@ Col·legi d'Arquitectes de Catalunya : <http://www.coac.arquitectes.cat/ca/mon/retalls-urbans-espais-la-vida-larea-metropolitana-de-bucaramanga-colombia>

Links:

[1] <http://www.coac.arquitectes.cat/ca/printpdf/printpdf/15924>

[2] <http://www.coac.arquitectes.cat/ca/javascript%3Ahistory.back%281%29>